

International JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş

01.01.2023

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3500>

Published /Yayınlanma

28.02.2023

Research Article

Volume/Issue (Sayı/Cilt)-ss/pp

10(92), 260-270

ISSN: 2459-1149

Esra KIYMAZ

<https://orcid.org/0000-0001-8813-393X>

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Sakarya / TÜRKİYE

İKLİM ADALETİ BAĞLAMINDA YEREL YÖNETİCİLERİN KIRILGANLIK BİLİNCİ: SECAP 4. BELEDİYELER BULUŞMASI ÖRNEĞİ

VULNERABILITY AWARENESS OF MAYORS IN THE CONTEXT OF CLIMATE JUSTICE: THE CASE OF SECAP 4TH MEETING OF MUNICIPALITIES

ÖZET

İklim değişikliğinin etkileri çok boyutlu bir konudur. Yerel yöneticiler, kendi yetki alanlarında, bir taraftan sıfır emisyon, sürdürülebilir ve temiz enerji, su yönetimi, güvenli gıda, afet-kriz planları gibi ciddi dönüşümler içeren bir süreci yönetmekle, bir taraftan da bu süreçte adil geçişi sağlayacak ve sosyal kalkınmayı destekleyecek adil iklim politikaları geliştirmekle karşı karşıyadırlar. Bu çalışmada, yerel yöneticilerin iklim değişikliği nedeniyle oluşan kırılganlıklara ve kırılgan gruplara yaklaşımları ve geliştirdikleri politikalar analiz edilmiştir. Kavramsal çerçeve, küresel iklim krizinin insani boyutunun ele alındığı mevcut literatüre göre oluşturulmuştur. Yöntem olarak, söylev analizi yöntemi seçilmiştir. Buna göre, Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP) 4. Belediyeler Buluşması'na katılan 6 ilçe Belediye Başkanı ve 1 ilçe Belediye Başkan Yardımcısı'nın konuşmalarının bulunduğu YouTube içeriği, kavramsal çerçeve ışığında, Maxqda Nitel Analiz Programı kullanılarak nitel içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlar, yerel yöneticilerin kırılganlık bilincinin bulunduğunu ve bu anlamda yerinde politikalar geliştirdiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, İklim Adaleti, Kırılgan Gruplar, Yerel Yönetimler.

ABSTRACT

The effects of climate change are multidimensional. In their jurisdictions, Mayors are faced with managing a process that involves serious transformations such as zero emission, sustainable and clean energy, water management, safe food, disaster-crisis plans on the one hand, and developing just climate policies that will ensure a just transition and support social development on the other. In this study, Mayors' approaches to vulnerabilities and vulnerable groups caused by climate change and the policies they develop are analyzed. The conceptual framework is based on the existing literature on the human dimension of the global climate crisis. The speech analysis method was chosen as the methodology. Accordingly, in light of the conceptual framework, the Youtube content of the speeches of 6 Mayors and 1 Deputy Mayor who participated in The Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) 4th Municipalities Meeting was subjected to qualitative content analysis using Maxqda Qualitative Analysis Program. The results show that local administrators have an awareness of vulnerability and develop appropriate policies in this sense.

Keywords: Climate Change, Climate Justice, Vulnerable Groups, Local Government.

1. GİRİŞ

İklim değişikliği, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nde, "Karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlenen doğal iklim değişikliğine ek olarak, doğrudan veya dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan faaliyetleri sonucunda iklimde oluşan bir değişiklik." olarak tanımlanmıştır (United Nations Framework Convention on Climate Change, 1992). Elde edilen bulgular, fosil yakıt kullanımı, tarımsal uygulamalar ve arazi kullanımındaki değişikliklerin son 250 yılda atmosfere salınan sera gazlarındaki artışın başlıca nedeni olduğunu göstermektedir. Küresel ortalama yüzey sıcaklıkları, bu ilişkili emisyonlar arttıkça yükselmeye devam etmiştir. 1970'lerden bu yana, özellikle tropik bölgelerde kuraklık daha yaygın hale gelmiştir. Aşırı hava olayları, bulaşıcı hastalıkların şiddetlenmesi, tarımın tehlikeye girmesi, tatlı su mevcudiyetinin azalması ve insan nüfus merkezlerinin yaşanabilirliğinin azalması, hız kesmeyen iklim değişikliğinin olası etkileridir (Filiberto vd., 2009, s. 19-20).

İklim değişikliğinin olası etkilerinin, yaşamın birçok yönünü bozması beklenmektedir. İklim değişikliğinin olası sosyoekonomik etkileri, sağlık riskleri, güvenli gıdaya erişimin zorlaşması, yoksulluk, enerji yoksulluğu, ekonomik kalkınmanın sürdürülememesi ve göç olaylarının artması olarak sıralanabilir (Kılıç, 2009, s. 27-28). İklim değişikliğine ilişkin senaryolar, sıfır emisyon, sürdürülebilir ve yenilenebilir enerji, adaptasyon gibi kavramları dünyanın gündemine almışken, ekonomik ve sosyal meselelerin de yeniden değerlendirildiği yeni bakış açılarını motive etmektedir. İklim değişikliği konusunda, küresel düzeyde

1980'li yılların sonlarından başlayarak Birleşmiş Milletler ve uluslararası kuruluşların öncülüğünde çalışmalar yapılmaktadır. 1992 yılında, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ile başlayan uluslararası çözüm süreci, 1997 yılında Kyoto Protokolü ve 2015 yılında ise Paris Anlaşması ile devam etmiştir (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2022). Paris Anlaşması, meselenin insani boyutunu özellikle ele alan bir anlaşma olması bakımından önemlidir. Paris Anlaşması ile iklim adaleti ve iklim değişikliğinde kırılan/savunmasız insan toplulukları gibi konular ele alınmıştır¹.

Türkiye, taraf olduğu uluslararası düzenlemeler² dahilinde Paris Anlaşması ile iklim değişikliğinin etkileri nedeniyle kırılanlaşan insan topluluklarının güçlendirilmesini içeren, sürdürülebilir, yenilenebilir ve adil enerji politikaları geliştirilmeyi ve bu politikaları eyleme dönüştürmeyi taahhüt etmektedir. Bu anlamda, yerel yönetimlere de önemli sorumluluklar düşmektedir. Diğer yandan, yerel yönetimler hizmet ve faaliyetlerini gerçekleştirirken insan haklarına dayanan, eşitlik ve sosyal adalet kavramlarını odağına alan bir anlayış geliştirmek durumundadırlar. Bu çerçevede, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa Kentsel Şartı, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW), Birleşmiş Milletler Pekin Deklarasyonu, Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı Türkiye'nin bağlı olduğu uluslararası yasal düzenlemelerdir. Ulusal düzenlemeler ise Anayasa'nın 10. ve 90. Maddeleri, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'dur (Kaşıkırık, 2021, s. 83). Yerel yönetimlerin, iklim adaleti kavramını bu geniş perspektifte ele almaları gerekmektedir.

Bu perspektif, yerel yönetimlerin yerel düzeyde kırılanlıkları tespit etme ve sosyal hizmet faaliyetlerini, sosyal yardım programlarını, stratejik planlarını ve yerel eşitlik eylem planlarını iklim eylem planlarına entegre etme gerekliliğini içerir. Türkiye'de yerel yönetimler, bu anlamda önemli çalışmalar yapmaktadırlar. Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP) çerçevesinde devam eden Belediye Buluşmaları bu çalışmalardan bir tanesidir. Belediye Başkanları Sözleşmesi'ni³ imzalayan ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı hazırlama sürecine giren 7 ilçe belediyesi, iklim değişikliği çerçevesinde çeşitli konularda deneyimlerini paylaşmak ve ortak çalışmalar yapmak adına düzenli aralıklarla buluşmaktadır. Bu belediyeler, Bodrum Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Şişli Belediyesi, Karşıyaka Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Seyhan Belediyesi ve Tepebaşı Belediyesi'dir. Şubat 2022'de başlayan Belediye Buluşmalarının dördüncüsü 10 Aralık 2022'de Bodrum'da düzenlenmiştir. 4. Belediyeler Buluşması'nın teması, "İklim Nötr Şehirler Hedefinde Adil Geçiş" olarak belirlenmiştir. Buluşmada, Belediye Başkanları, belediyelerin iklim değişikliğinin etkileri ve iklim nötr politikalar nedeniyle oluşan kırılanlıklarla ilgili neler yapabileceği üzerine görüşlerini ve iyi uygulama örneklerini aktarmışlardır. Bu çalışmada, Belediye Başkanlarının konuşmaları söylev analizi yöntemi ile incelenerek, Türkiye'de yerel yöneticilerin iklim adaleti konusundaki söylemleri, kırılan insan toplulukları çerçevesinde değerlendirilmektedir.

2. İKLİM ADALETİ ve KIRILGANLIK

İklim adaleti kavramı, tüm insanlara kişisel veya toplumsal özelliklerine bakılmaksızın, çevrenin korunması, riskler, politikalar ve karar alma süreçlerinde adil davranılmasını amaçlayan çevresel adalet hareketinden doğmuştur. İklim adaleti hareketi, sera gazı emisyonlarının ve diğer iklim değişikliği süreç ve müdahalelerinin eşit olmayan ve orantısız etkilerine odaklanırken bu hedefleri paylaşmaktadır (Turner, 2022, s. 3). İklim adaleti kavramı, Bali İklim Adaleti İlkeleri ile tanımlanmıştır. 29 Ağustos 2002 tarihinde Bali'de belirlenen 27 ilke ile iklim adaletinin küresel bir tanımı yapılmaktadır. Birinci ilkede; "Toprak Ana'nın kutsallığını, ekolojik birliği ve tüm türlerin karşılıklı bağımlılığını teyit eden İklim Adaleti, toplumların iklim değişikliğinden, bunun etkilerinden ve diğer ekolojik yıkım biçimlerinden özgür olma hakkına sahip olduğunda ısrar eder" ifadesi yer almaktadır. 15. İlkede ise iklim adaleti çerçevesinde adil geçiş kavramı yer almaktadır. Adil geçiş, iklim değişikliğine uyum politikaları geliştirirken kimsenin dışlanmadığı bir süreci ifade etmektedir (Bali Principles of Climate Justice, 2002).

¹ "Taraflar iklim değişikliğiyle mücadeleyle yönelik eylemlerinde insan hakları, sağlık hakkı, yerli halkların, yerel toplulukların, göçmenlerin, çocukların, engellilerin ve hassas durumdaki kişilerin hakları, kalkınma hakkı ve cinsiyetler arası eşitlik, kadınların güçlendirilmesine ve kuşaklar arası adalet konularındaki yükümlülüklerine uygun hareket etmeli, bu hususlara saygılı olmalı ve onları geliştirmelidirler" (Paris Agreement, 2015).

² Türkiye'nin taraf olduğu çevre anlaşmaları, Antarktika Sözleşmesi, Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı'na Katılım Anlaşması, Barselona Sözleşmesi, Basel Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi, Bükreş Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Kyoto Protokolü, Minamata Sözleşmesi, Paris Anlaşması, Rotterdam Sözleşmesi, Stockholm Sözleşmesi, Uzun Menzilli Sınırötesi Hava Kirlenmesi Sözleşmesi, Viyana Sözleşmesi'dir (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023).

³ Avrupa Belediye Başkanları Sözleşmesi ilk defa 2008 yılında Avrupa'da başlatıldı. Girişim, enerji ve iklim eylemine türünün ilk örneği olan aşağıdan yukarıya bir yaklaşım getirmekle kalmadı, aynı zamanda başarısı kısa sürede beklentilerin ötesine geçti. 2015'te başlatılan Küresel Belediye Başkanları Sözleşmesi, Avrupa'da ve ötesinde kazanılan deneyimden yararlanmakta ve girişimin temel başarı faktörleri olan tabandan yönetim, çok düzeyli işbirliği modeli ve eylem için bağlam odaklı çerçeve üzerine inşa edilmektedir (Convenant of Mayors, 2022).

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 2015 tarihli Adil Geçiş Rehberi, adil geçiş ile ilgili kapsamlı bir açıklama getirmektedir. Rehberde adil geçiş; "iyi yönetilmesi gereken ve herkes için insana yakışır işler, sosyal kapsayıcılık ve yoksulluğun ortadan kaldırılması hedeflerine katkıda bulunması gereken çevresel olarak sürdürülebilir ekonomiye doğru bir süreç" olarak tanımlanır (International Labour Organization [ILO], 2015). Buna göre, iklim nötr uygulamalara geçerken, devletler hem çevre dostu ekonomik kalkınma politikaları belirlemeli hem de sosyal kalkınmayı gerçekleştirecek adımlar atmalıdırlar. Çünkü, iklim değişikliğinin etkileri ve devletlerin belirlemek zorunda olduğu iklim nötr politikalar, yoksulluğun daha da derinleşmesi ve cinsiyet, ırk, etnik kökene dayanan ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin artması anlamına gelmektedir. Bu durum, mevcut kırılğanlıkların derinleşmesine ve yeni kırılğanlıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kırılğanlık; yaş, cinsiyet, ırk, vatandaşlık, engellilik, yoksulluk gibi faktörlere bağlı olarak, iklim değişikliği nedeniyle savunmasız hale gelmeyi, kırılğan gruplar; iklim değişikliği nedeniyle marjinalleşen, yetersiz hizmet alan ve aşırı yük altında olan insan topluluklarını ifade etmektedir. Kırılğan grupların sınıflandırılmasında, toplumda halihazırda dezavantajlı olan insan toplulukları ilk sıralarda yer almaktadır. Paris Anlaşması'nda, yerli halklar, yerel topluluklar, göçmenler, çocuklar, engelliler ve hassas durumdaki kişiler ile kadınlar kırılğan gruplar olarak sayılmıştır (Paris Agreement, 2015). Amerika Birleşik Devletleri Küresel Değişim Araştırma Programı (USGCRP) 4. Ulusal İklim Değerlendirme Raporu'na göre, çocuklar, yaşlı yetişkinler, düşük gelirli topluluklar, ayrımcılığa maruz kalanlar ve engelliler dahil olmak üzere halihazırda savunmasız olanlar, kısmen planlama süreçlerinde genellikle dışlandıkları için aşırı hava ve iklim olaylarında daha fazla risk altındadır (Pasific Islands Regional Climate Assesment [PIRCA], 2021, s. 28).

Ayrıca, sıcaklığın ve aşırı hava koşullarının etkilerine ilk maruz kalanlardan bazıları turizm ve inşaat işçileri, balıkçılar, çiftçiler ve diğer açık hava işçileri gibi açık havada çalışan insanlar olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, küçük, izole topluluklarda yaşayan insanlar, aşırı hava olayları ve sonrasında sağlık ve güvenlik açısından daha yüksek risklerle karşılaşmaktadırlar. Ayrıca, kıyı bölgeleri ve diğer sel eğilimli bölgeler gibi yüksek maruziyete sahip yerlerde yaşayan, çalışan, okula giden veya başka şekilde zaman geçiren insanlar aşırı hava olaylarından daha doğrudan etkilenmektedir (PIRCA, 2021, s. 28).

İklim değişikliğinin ve iklim nötr politikaların beklenen en önemli etkisi yoksulluğun derinleşmesidir. Burada, iklim değişikliğinin yarattığı küresel paniğin, yeni bir ekonomik kalkınma modeline geçerken yoksulların görmezden gelinmesi olasılığını artırdığına dikkat etmek gerekmektedir. Örneğin, yüz yılı aşkın süredir sanayileşmenin yükünü taşıyan işçi sınıfı, belki de sanayileşmenin en büyük zararı ile karşı karşıyadır. Devletlerin yenilenebilir ve temiz enerji hedefi, karbon emisyonu yüksek iş kollarında çalışan insan topluluklarının işsiz kalması anlamına gelmektedir (Kaçmaz ve Özyayın, 2019, s. 124). Diğer yandan, iklim değişikliğinin yaratacağı kuraklık, salgın hastalık, afetler, göçe zorlanma gibi nedenlerle, düşük gelirli insanların sağlık hizmetlerine, güvenli gıdaya, temiz enerjiye, barınma ve eğitime erişimde zorlanacakları açıktır. Ayrıca, yoksulluk çocuk olmak, yaşlı olmak, kadın olmak, engelli olmak ve mülteci olmak gibi durumlarla derinleşmektedir.

Çocukların kırılğanlığı, nesiller arası olması nedeniyle özellikle önemlidir. Nesiller arası, gelecek nesiller için harekete geçmenin şu anda var olan tüm nesillerin sorumluluğunda olduğunu ifade etmektedir (Turner, 2022, s. 3). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre bugün hayatta olan ve gelecekte doğacak olan çocuklar, zengin ya da fakir olsunlar, kendi ülkeleri içinde ve ülkeler arasında iklim adaleti talebine sahiptir. İklim değişikliği 21. yüzyıl çocukları üzerinde şimdiden orantısız bir etki yaratmaktadır. Fizyolojik ve zihinsel gelişim, artan sıcaklık, yağmur, kuraklık, doğal afetler ve yükselen deniz seviyelerinin öngörülemeyen sonuçları nedeniyle yavaşlayabilir veya durabilir. Artan mahsul kıtlığı ve sel kaynaklı hastalık oranları, çocukları yetersiz beslenmeden kaynaklanan ömür boyu sürecek zararlara maruz bırakmaktadır. Yetersiz beslenme, çocukları yaygın enfeksiyonlar nedeniyle daha fazla ölüm riskiyle karşı karşıya bırakmakta ve hastalıkların sıklığını ve şiddetini artırmaktadır. Bir çocuğun ilk yıllarındaki yetersiz beslenme, beyin gelişimini, öğrenme kapasitesini ve fiziksel boyunu etkileyerek yaşam boyu sürecek bir etkiye sahip olabilir (Gibbons, 2014, s. 20). Ayrıca, çocukların sıcak çarpması ve sıcağa bağlı hastalıklara yakalanma oranı yetişkinlere göre daha yüksektir ve sıcak günler sıklaştıkça bu durumdan daha fazla etkileneceklerdir (PIRCA, 2021, s. 28).

Yaşlılar, yaşa bağlı olarak hareket kabiliyetinin azalması, fizyolojideki değişiklikler ve kaynaklara erişimin daha kısıtlı olması nedeniyle en fazla risk altında olanlar arasındadır. Yaşlılar, aşırı sıcaklıkların etkilerine karşı daha kırılğandır ve aşırı hava olaylarında önemli ölçüde daha yüksek ölüm riskine sahiptir. Ayrıca yaşlılar, hastalıklara ve yetersiz beslenmeye karşı artan duyarlılıkları ve hızlı bir şekilde harekete geçme

kabiliyetlerinin azalması nedeniyle daha büyük risk altındadır. Yaşlanmanın, tek başına bir kişiyi iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı daha kırılgan hale getirdiği söylenemez. Yaşlanma ile ilişkili bireysel fizyolojik ve sosyal faktörler daha büyük olumsuz etki yaratmaktadır. Örneğin, toksinlere ve kirliliğe maruz kalma, düşük sosyoekonomik statüde olanlar arasında daha fazladır. On yıllar boyunca biriken maruziyet, yaşamın ilerleyen dönemlerinde sağlık tehditlerine karşı daha fazla duyarlılık yaratabilir (Filiberto ve diğerleri, 2009, s. 19-20).

Engellilerin kırılganlığının temel nedeni, erişilebilirliktir. Engelliler, özellikle ulaşım imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle sağlık hizmetlerine erişimde ve istihdama katılmakta zorlanmaktadır. Ayrıca, görme engelli ve işitme engelli bireyler kamusal alanda iletişim sorunları da yaşamaktadırlar. Örneğin, görme ve işitme engelli bireylerin bir afet anında uygun dokümana ulaşamadığı için bilgiye erişimi kısıtlıdır (Çağlar, 2012, s. 545). Erişilebilirliklerinin kısıtlı olması, engelliler için hem doğrudan hayati riski artırmakta, hem de dolaylı olarak yalnızlık, dışlanma, yoksulluk gibi nedenlerle olumsuz etki yaratmaktadır (Koç, 2021, s. 396). Engellilerin iklim değişikliğine karşı artan kırılganlıkları, doğal afetler ve aşırı hava olayları sırasında engelli kişilerin daha yüksek ölüm oranlarıyla kısmen kanıtlanabilir. Örneğin sıcak hava dalgaları sırasında, başkalarına bağımlı olan, kendilerine yeterince bakamayan kişilerin ölüm riski önemli ölçüde artmaktadır (Gaskin vd., 2017, s. 801-802).

Kadın kırılganlığının temel nedeni ise küresel cinsiyet eşitsizliğidir. Cinsiyet eşitsizliğinin ürettiği kadına yüklenen geleneksel rollerin sürdürülmesi ve pekiştirilmesinde, iklim değişikliği önemli bir etki yaratmaktadır. Kadınlar, örneğin afet ve kriz zamanlarında, başkalarına bakmakla yükümlü olmaları nedeniyle kısıtlanırlar ve geleneksel rollerinden çıkmaları zorlaşır (Talu, 2016, s. 70). Birleşmiş Milletler Kadın Birimi'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında İlerleme/Toplumsal Cinsiyete Hızlı Bir Bakış 2021 raporuna göre, özellikle Covid-19 Pandemisi'nde kadına yönelik şiddet artış göstermiştir. Ayrıca, pandemi sürecinde kadınlar daha fazla iş kaybına uğramış, okulların kapanması kız çocukları için eğitimden uzaklaşmaya ve şiddet, sömürü ve erken yaşta evlilik risklerinin artmasına yol açmıştır (Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, 2021, s. 9-18). Kadın kırılganlığına yol açan diğer bir konu ise, yoksulluktur. Sosyal adalet açısından bakıldığında kadınlar, özellikle yerel doğal kaynaklara aşırı bağımlı olan gelişmekte olan ülkelerde ve topluluklarda yoksulların önemli bir bölümünü oluşturması nedeniyle, iklim değişikliğinin etkilerine karşı önemli oranda savunmasız durumda bulunmaktadır (Denton, 2002, s. 10-11).

Göçmenlerin kırılganlığı, çevresel yerinden edilme ve iklim mültecileri⁴ kavramlarıyla açıklanmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), iklim değişikliğinin etkilerinin insanları yeni yerlerde yeni hayatlar aramak için evlerini terk etmeye zorladığını kabul etmiştir. Jayawardhan (2017, s. 104-105), çevresel yerinden edilmenin yalnızca ekolojik bir sorun olmadığını söyler. İklim değişikliği nedeniyle göç, ekolojik ve sosyoekonomik kırılganlığın birlikte hareket ederek marjinalleştirilmiş insanları yerinden ettiği çok nedenli bir sorundur. Jayawardhan'a göre, iklim değişikliğinin etkileri insanların göçe zorlanmalarına neden olabilir, ancak tek başına insanların neden geldikleri yerlere geri dönmediklerini açıklayamaz. Bu noktada, uygulanan iklim politikaları belirleyici rol oynamaktadır.

Goodin (1985, s. 779), toplumdaki kırılgan gruplarla ilgili sorumluluk kavramını ele aldığı çalışmasında, etik olarak kimlerin kırılgan gruplara karşı sorumlu olması gerektiğini açıklamaktadır. Goodin'e göre, birincil sorumluluk, savunmasızları korumak için en iyi konumda olana düşmektedir. Ancak, bu diğerlerinin sorumluluğunu da ortadan kaldırmaz. Birincil sorumluluğa sahip olanlar kadar iyi olmasa da yardım edebilecek olanlar, diğerlerinin temerrüde düşmesi halinde bunu yapmak için artık bir sorumluluğa sahiptir. İklim adaletinin sağlanması, kırılgan gruplara karşı sorumluluğun bu anlayışla kavranmasına bağlıdır. Ayrıca, nesiller arası ve kesişimsel bir yaklaşıma da ihtiyaç vardır. Kesişimsellik, kırılganlıkların yaş, cinsiyet, vatandaşlık, sosyoekonomik düzey gibi çeşitli boyutlarının kesişimlerinin dikkate alınması anlamına gelmektedir (Turner, 2022, s. 3). Başka bir ifadeyle, bir bireyin birden fazla kırılganlığa sahip olması durumunun dikkate alınması demektir. Örneğin, bir birey kadın olmak, yaşlılık, yoksulluk ve engellilik gibi çeşitli katmanlarda kırılgan olabilir. Bu da her katmanda kırılganlığın arttığını gösterir. İklim politikalarının, tüm katmanları kapsayacak şekilde bütüncül bir yaklaşımla belirlenmesi ve uygulanması iklim adaleti bağlamında bir gerekliliktir.

3. YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de yerel yöneticilerin iklim değişikliği nedeniyle ortaya çıkan kırılganlıklara yaklaşımlarını ve geliştirdikleri politikaları ortaya koymaktır. İklim değişikliğinin insani boyutu, son

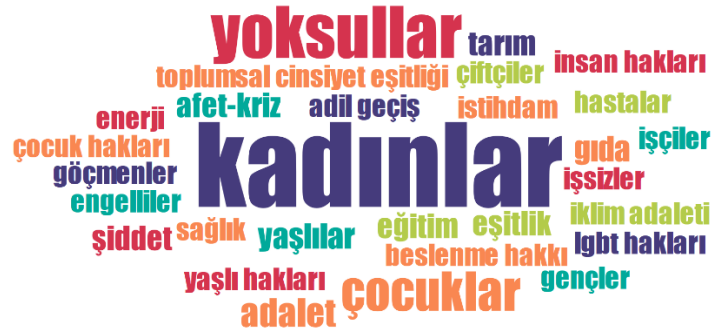
⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. (Olçay, 2012)

yıllarda çok konuşulmakla birlikte uygulamada belirsizliklerle doludur. İklim adaleti kavramı, yerel yönetimler açısından da yeni bir kavramdır ve yeni bir anlayışın geliştirilmesini gerektirmektedir. Kavramsal çerçeve, mevcut literatüre göre, iklim değişikliği ve kırılganlık ilişkisinin kurulduğu bir düzlemde inşa edilmiştir. Yöntem olarak, nitel bir yöntem olan söylev analizi yöntemi seçilmiştir. Söylev analizinin metin ya da doküman analizinden farkı, metinlerin değil, belirli bir kişinin ses veya görüntü kayıtlarının analiz edilmesidir (Baltacı, 2019, s.377).

Bu çerçevede, Bodrum Belediye Başkanı Ahmet Aras, Kadıköy Belediye Başkanı Şerhil Dara Odabaşı, Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin, Karşıyaka Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay, Nilüfer Belediye Başkan Yardımcısı Remzi Çınar, Seyhan Belediye Başkanı Akif Kemal Akay ve Tepebaşı Belediye Başkanı Dt. Ahmet Ataç'ın konuşmaları analiz edilmiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık). Öncelikle, YouTube içeriği halinde bulunan Belediye Başkanlarının konuşmaları Maxqda Nitel Analiz Programı'nda deşifre edilmiştir. Metne dönüştürülen YouTube içeriği nitel içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen metin içerisinde 6 Belediye Başkanı ve 1 Başkan Yardımcısının konuşmaları ayrı dosyalar haline getirilmiş ve Maxqda Nitel Analiz Programı kullanılarak kodlanmıştır. Kodlama prosedüründe, metin arama-otomatik kodlama seçeneği ile "kadın", "çocuk", "genç", "yoksul", "yaşlı", "engelli", "mülteci" kelimeleri aratılarak kodlama yapıldıktan sonra konuşmalar dinlenerek manuel kodlama yapılmıştır. Kodlama prosedürü sonucu oluşan kod bulutu çerçevesinde, yerel yöneticilerin kırılganlık ile ilgili kullandıkları kavramlar, yerel yöneticilerin söylemlerinde kırılgan grupların kimler olduğu ve bu kırılgan gruplarla ilgili politika önerileri, mevcut literatüre göre analiz edilmiştir.

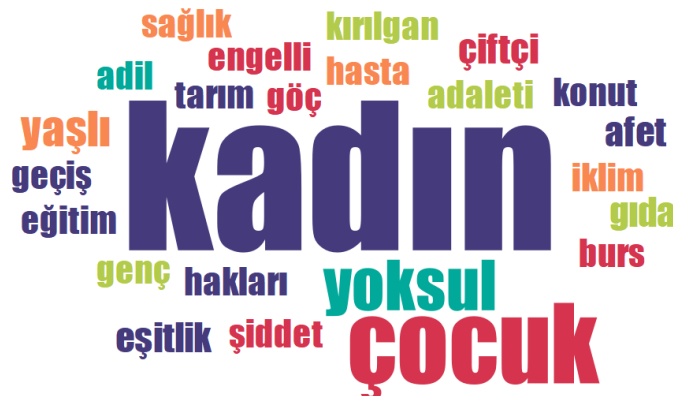
4. BULGULAR ve YORUM

4.1. Yerel Yöneticiler İklim Değişikliğinde Kırılganlık Hakkında Ne Söylüyor?

Şekil 1: Tüm Konuşmalara Ait Kod Bulutu

Metin arama-otomatik kodlama ve manuel kodlama prosedürü sonucu 29 kod elde edilmiştir. Sıklık frekansına göre görselleştirilen kodlar Şekil 1'de gösterilmektedir. Yerel yöneticilerin iklim değişikliğinde kırılganlıkla ilgili söylemlerini içeren kodlar, kırılganlıkla ilgili kavramlar, kırılgan gruplar ve mevcut politikalar ile uygulama önerilerini kapsamaktadır. Buna göre, bulgular iki alt başlık altında sınıflandırılmıştır. Birinci alt başlık "yerel yöneticilerin söylemlerinde kırılganlık ve kırılgan gruplar", ikinci alt başlık "yerel yöneticilerin söylemlerinde kırılganlık politikaları" olarak belirlenmiştir. Birinci alt başlıkta, yerel yöneticilerin iklim değişikliğinde kırılganlık hakkında kullandığı kavramlar ve kırılgan gruplar yer almaktadır. İkinci alt başlıkta ise yerel yöneticilerin kırılgan gruplar hakkındaki mevcut politikaları ve uygulama önerileri ele alınmıştır.

Şekil 2: Tüm Konuşmalara Ait Kelime Bulutu

Kodlanan bölümlerde sık kullanılan kelimeler Şekil 2’de gösterilmektedir. Kelime sıklığına göre görselleştirilen kelime bulutuna göre, 7 belgede analiz edilen 487 kelime içerisinde en sık kullanılan kelime 60 sıklık frekansı ile “kadın” kelimesidir. Daha sonra, minimum sıklık en az 3 olmak üzere, sırasıyla 40 sıklık frekansı ile “çocuk”, 27 sıklık frekansı ile “yoksul”, 17 sıklık frekansı ile “yaşlı”, 12 sıklık frekansı ile “çiftçi”, 12 sıklık frekansı ile “gıda”, 11 sıklık frekansı ile “afet”, 11 sıklık frekansı ile “eşitlik”, 10 sıklık frekansı ile “adil”, 10 sıklık frekansı ile “şiddet”, 8 sıklık frekansı ile “eğitim”, 8 sıklık frekansı ile “geçiş”, 6 sıklık frekansı ile “hakları”, 5 sıklık frekansı ile “sağlık”, 4 sıklık frekansı ile “adaleti”, 4 sıklık frekansı ile “burs”, 4 sıklık frekansı ile “engelli”, 4 sıklık frekansı ile “göç”, 4 sıklık frekansı ile “hasta”, 4 sıklık frekansı ile “iklim”, 4 sıklık frekansı ile “kırılgan”, 4 sıklık frekansı ile “konut”, 3 sıklık frekansı ile “genç” ve 3 sıklık frekansı ile “tarım” kelimeleri kullanılmıştır. Sıklık frekansları Tablo 1’de gösterilmektedir.

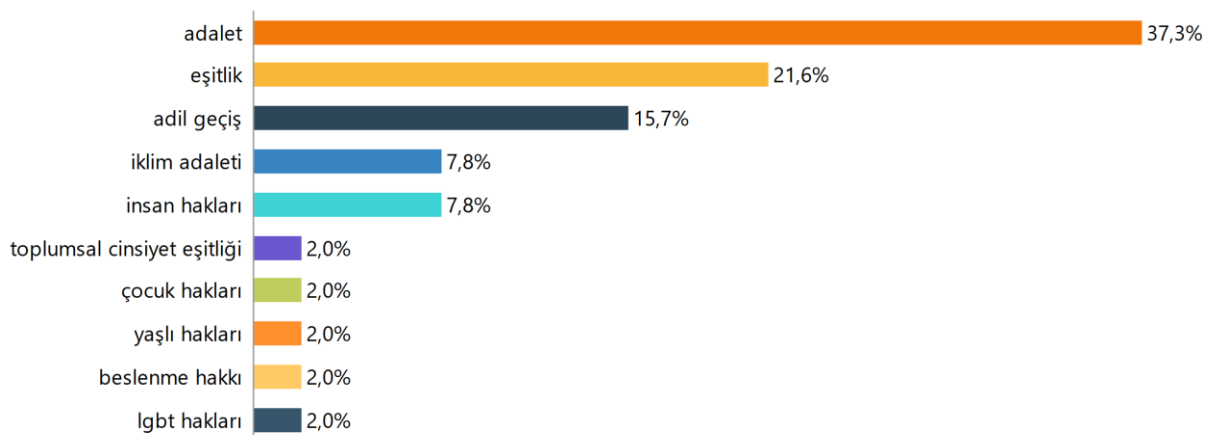
Tablo 1: Kelime Frekans Tablosu

Sözcük	Frekans	%	Derece	Belgeler	Belgeler %
kadın	60	12,32	1	5	71,43
çocuk	40	8,21	2	5	71,43
yoksul	27	5,54	3	5	71,43
yaşlı	17	3,49	4	3	42,86
çiftçi	12	2,46	5	2	28,57
gıda	12	2,46	5	3	42,86
afet	11	2,26	7	2	28,57
eşitlik	11	2,26	7	4	57,14
adil	10	2,05	9	3	42,86
şiddet	10	2,05	9	2	28,57
eğitim	8	1,64	11	2	28,57
geçiş	8	1,64	11	2	28,57
hakları	6	1,23	13	2	28,57
sağlık	5	1,03	14	2	28,57
adaleti	4	0,82	15	2	28,57
burs	4	0,82	15	1	14,29
engelli	4	0,82	15	4	57,14
göç	4	0,82	15	3	42,86
hasta	4	0,82	15	3	42,86
iklim	4	0,82	15	2	28,57
kırılgan	4	0,82	15	2	28,57
konut	4	0,82	15	2	28,57
genç	3	0,62	23	2	28,57
tarım	3	0,62	23	2	28,57

Kaynak: Maxqda Nitel Analiz Programı

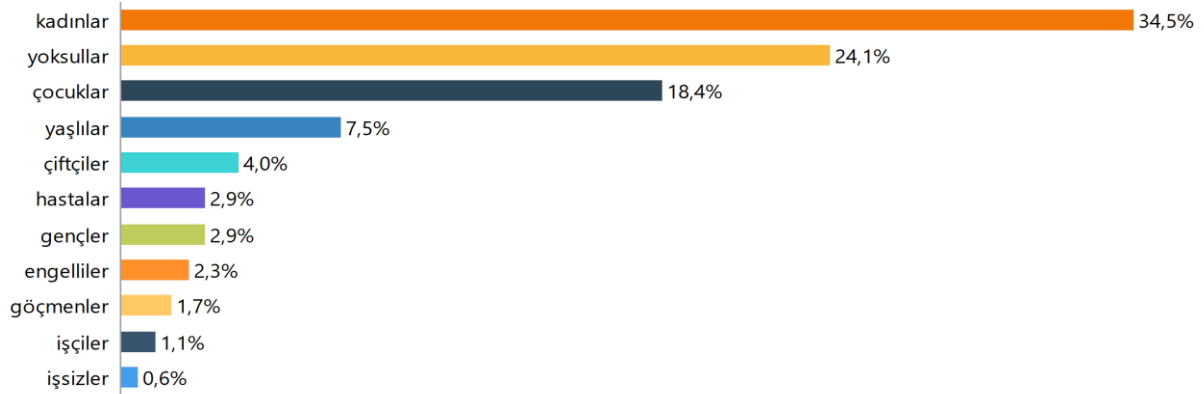
4.1.1. Yerel Yöneticilerin Söylemlerinde Kırılganlık ve Kırılgan Gruplar

Şekil 3’te yerel yöneticilerin kırılganlık konusunu hangi kavramlar üzerinden ele aldıkları gösterilmektedir. “adalet” kelimesinin % 37,3, “eşitlik” kelimesinin % 21,6, “adil geçiş” kavramının % 15,7, “iklim adaleti” ve “insan hakları” kavramlarının % 7,8 oranında kullanıldığı görülmektedir. “Toplumsal cinsiyet eşitliği”, “çocuk hakları”, “yaşlı hakları”, “beslenme hakkı” ve “lgbt hakları” % 2 oranında kullanılmıştır. Yerel yöneticilerin iklim değişikliği bağlamında kırılganlığı adalet, eşitlik ve insan hakları perspektifleri ile değerlendirdikleri görülmektedir.

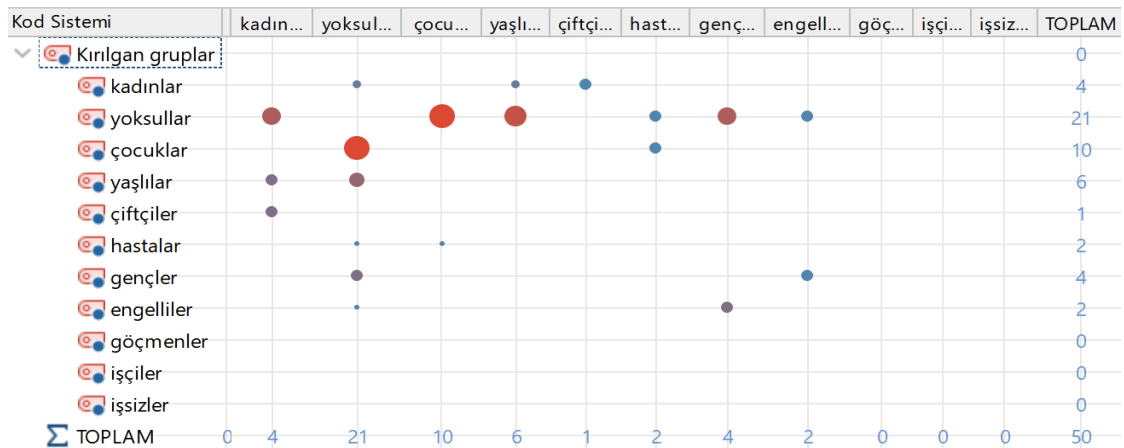
Şekil 3. Yerel Yöneticilerin Kırılganlık ile İlgili Kullandığı Kavramlar

Şekil 4'te ise yerel yöneticilerin kırılğan gruplardan söz etme oranları gösterilmektedir. Buna göre, kodlanan bölümlerde % 34,5'lik oranla en fazla kadınların kırılğanlığından söz edilmektedir. Daha sonra, % 24,1 yoksullar, % 18,4 çocuklar, % 7,5 yaşlılar, % 4 çiftçiler, % 2,9 hastalar, % 2,9 gençler, % 2,3 engelliler, % 1,7 göçmenler, % 1,1 işçiler ve % 0,6 işsizlerin kırılğan gruplar olarak anıldığı görülmektedir. Yerel yöneticilerin kırılğan gruplar hakkındaki söylemleri karşılaştırıldığında; Bodrum Belediye Başkanı Ahmet Aras, “kadınlar, yoksullar, çocuklar, yaşlılar, hastalar, engelliler, işsizler”, Kadıköy Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı, “kadınlar, yoksullar, çocuklar, yaşlılar, hastalar, engelliler”, Seyhan Belediye Başkanı Akif Kemal Atay, “kadınlar, çocuklar, çiftçiler, gençler, göçmenler”, Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin, “kadınlar, yoksullar, çocuklar, yaşlılar, engelliler”, Karşıyaka Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay, “yoksullar”, Tepebaşı Belediye Başkanı Dt. Ahmet Ataç, “kadınlar, çocuklar, çiftçiler, hastalar, engelliler, gençler”, Nilüfer Belediye Başkan Yardımcısı Remzi Çınar, “yoksullar ve işçiler” üzerinde durmuşlardır.

Şekil 4. Yerel Yöneticilerin Söylemlerinde Kırılğan Gruplar

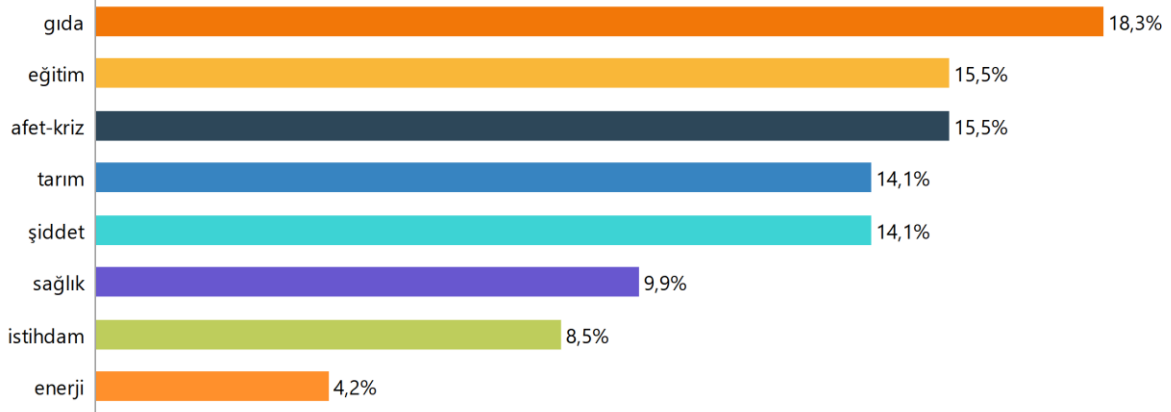
Diğer yandan, yerel yöneticilerin kırılğanlık yaklaşımlarında, yoksulluğu odağa aldıkları görülmektedir. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, gençler ve engellilerin yoksulluk nedeniyle kırılğanlıklarının arttığı yönünde ortak bir kanaat olduğu görülmektedir. Belediye Başkanlarının konuşmalarında, yoksul kadınlar, yoksul çocuklar, yoksul gençler, yoksul engelliler ve yoksul yaşlılar vurgulanmaktadır. Bu noktada, yerel yöneticilerin kırılğanlık bilinci kadar kesişimsellik bilincinin de bulunduğu görülmektedir. Şekil 5'e bakıldığında, kadınların, yoksul, yaşlı ve çiftçi (üretici) olma durumları kesişmektedir. Toplamda 4 kesişimi olan kadınlar, iki kere yoksul, 1 yaşlı, 1 çiftçi olarak kodlanmıştır. Ayrıca, şekilde gösterilemeyen “yoksul yaşlı kadın” kesişimi Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin tarafından ifade edilmiştir. Yoksulların kesişimi, en geniş alanı kapsamaktadır. Yoksullar, 2 kadın, 9 çocuk, 5 yaşlı, 3 genç, 1 hasta ve 1 engelli olma durumu kodlanmışlardır. Çocuklar 9 yoksul ve 1 hasta olma durumu ile, yaşlılar 1 kadın ve 5 yoksul olma durumu ile, çiftçiler 1 kadın olma durumu ile, engelliler 1 yoksul ve 1 genç olma durumu ile, gençler 3 yoksul ve 1 engelli olma durumu ile kodlanmışlardır. Kadınların toplamda 4 kesişimi, yoksulların 21 kesişimi, çocukların 10 kesişimi, yaşlıların 6 kesişimi, çiftçilerin 1 kesişimi, hastaların 2 kesişimi, engellilerin 2 kesişimi, gençlerin 4 kesişimi bulunmaktadır. Buna göre, yoksul kadın, yoksul çocuk, yoksul yaşlı, yoksul yaşlı kadın, yoksul genç, yoksul hasta, yoksul engelli, hasta çocuk, yoksul hasta çocuk, kadın çiftçi ve genç engelli kategorileri kırılğanlık katmanları olarak öne çıkmaktadır.

Şekil 5. Kırılğanlık Kesişimleri

4.1.2. Yerel Yöneticilerin Söylemlerinde Kırılganlık Politikaları

Şekil 6'da görüldüğü gibi, yerel yöneticilerin iklim değişikliğinde kırılganlık politikaları, % 18,3 gıda, % 15,5 eğitim, % 15,5 afet-kriz, % 14,1 tarım, % 14,1 şiddet, % 9,9 sağlık, % 8,5 istihdam ve % 4,2 enerji olmak üzere tematik sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma, kadınlar, yoksullar, çocuklar, yaşlılar, çiftçiler, hastalar, engelliler, gençler, göçmenler, işçiler ve işsizleri kapsamaktadır. Kadınlar ile ilgili politikalar, eğitim, tarım, şiddet, sağlık ve istihdam temalarına nüfuz etmiş durumdadır. Çocuklar; gıda, eğitim, şiddet ve sağlık, yaşlılar; gıda, sağlık ve afet-kriz, çiftçiler; gıda, tarım ve istihdam, hastalar; sağlık, engelliler; sağlık ve istihdam, gençler; eğitim ve istihdam, işçiler ve işsizler; istihdam politikaları çerçevesinde ele alınmıştır. Göçmenler ise kırsal kesimden kente göçün yarattığı yoksulluk çerçevesinde anılmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, yerel yöneticilerin politika ve uygulama önerilerinde, tüm kırılgan gruplarla ilgili olarak yoksullukla mücadelenin öne çıktığı görülmektedir.

Şekil 6. Yerel Yöneticilerin Söylemlerinde Kırılganlık Politikaları

Yoksullukla mücadelede, iklim değişikliğinin etkileri nedeniyle oluşan ve artması beklenen gıda krizinin öncelikli bir konu olduğu görülmektedir. Yerel yöneticilerin gıda krizi konusundaki politikaları, güvenli gıda üretimi ile güvenli gıdayı topluma ulaştırma ve kırılgan gruplara gıda desteği olarak sıralanmaktadır. Güvenli gıda üretiminde, belediyeler yerel üretimi desteklenmekte ve topraksız tarım gibi yeni tarım uygulamalarını yaygınlaştırmayı hedeflemektedirler. Karşıyaka Belediye Başkanı Dr. Cemil Tugay, yerel üretimin önemi şöyle ifade etmiştir; “Benim önerim şu, kendi halkımıza, burada Belediye Başkanı arkadaşlarımıza da hani benim böyle düşüncem olduğunu ifade etmek istiyorum, kendi kendine yeten, suyuyla, enerjisiyle, gıdasıyla, kendi kendine yeten şehirlere dönüşmenin yolunu bulmamız lazım” (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 4:25:07). İklim değişikliği bağlamında yerel üretimin desteklenmesinin, güvenli gıda üretiminin yanı sıra iki çıktısı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ulaşım maliyetlerini en aza indirerek karbon ayak izini azaltmak, ikincisi sosyal kalkınma hedefleri gereği, yerel üreticiyi ekonominin içerisinde tutmaktır. Bu anlamda, Tepebaşı Belediye Başkanı Dt. Ahmet Ataç, Seyhan Belediyesi'nin çiftçiyi destekleyen Kırsal Kalkınma Projesi'ni örnek göstermiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 4:55:38).

Yoksullukla mücadelede diğer önemli hedef güvenli gıdaya erişimdir. Belediyelerin öncelikle yoksulların güvenli gıdaya erişimi konusunda, gıda bankaları ve aşevleri bulunmaktadır. Gıda yardımlarında öncelik yoksul çocuklar, yoksul yaşlılar ve yoksul gençlerdir. Ayrıca, yerel yöneticilerin iklim değişikliği nedeniyle çocuk kırılganlığını yetersiz beslenme çerçevesinde ele aldığı görülmektedir. Nesiller arası sorumluluk gereği, çocukların güvenli gıdaya erişimi, yani şu anda hayatta olan ve doğacak her çocuk için gıda krizlerinin önlenmesi iklim politikalarının en önemlisidir demek yanlış olmaz. Bu bağlamda, Bodrum Belediye Başkanı Ahmet Aras ve Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin, Derin Yoksulluk Ağı çalışmalarından söz etmiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 2:28:04, 3:34:39). Derin Yoksulluk Ağı, Açık Alan Derneği'nin “derin yoksulluğun sürdürülemez koşullarını görünür kılmak ve yoksulluğu bir insan hakları ihlali olarak tartışmak için” yürüttüğü çalışmaları kapsamaktadır (Derin Yoksulluk Ağı, 2022). Derneğin belediyeler ile yaptığı işbirliği yoksul insanların tespit edilmesi ve sosyal yardımların doğru kişilere ulaşması bakımından çok önemlidir.

Yoksulluğun tespit edilmesi, hangi evde yetersiz beslenme, hangi evde burs ve eğitim desteği ihtiyacı ya da hangi evde sağlık hizmetlerine erişim ihtiyacı olduğunu ortaya koymak anlamında özellikle önemlidir. Bu anlamda, yerel yöneticilerin tüm kırılgan grupları kapsayacak ve her grup için kendine özgü çözümlerden söz ettikleri görülmektedir. Tüm kırılgan gruplara iklim değişikliğine uyum kapsamındaki konularda

eğitimler verilmesi, çocuklar ve gençler için eğitim destekleri, çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve engelliler için sağlık hizmetleri, kadınlar, engelliler ve gençler için istihdama yönelik kurslar özellikle vurgulanmıştır. Sağlık hizmetleri konusunda, yaşlılar ve engelliler için gündüz bakım merkezleri, evde bakım hizmetleri, alzheimer hastalarına yönelik merkezler, fizyoterapi merkezleri, kadınlar için meme kanseri tarama hizmeti, çocuklar için diş sağlığı tarama merkezleri örnek gösterilmiştir.

Yoksullukla mücadelede öne çıkan diğer bir konu enerji yoksulluğu olmuştur. Yerel yöneticilerin konuşmalarında, fosil yakıtlardan sağlanan enerjinin hem dünyaya zarar verdiği hem de artan enerji maliyetleri nedeniyle, öncelikle yoksulların adil ve eşit bir şekilde enerjiden faydalanamadıkları vurgulanmıştır. Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı Remzi Çınar, bu konuda Nilüfer Belediyesi'nin Enerji Verimliliği Projesi'nden söz etmiştir. Proje, maliyetleri düşürmek için enerjiyi verimli kullanma konusunda yoksul mahalleler başta olmak üzere, vatandaşlara düzenli olarak yapılan eğitimleri içermektedir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 5:02:18). Kadıköy Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı tarafından ise, konutlarda enerji yoksulluğunun azaltılması hedefi üzerine oluşturulan bir Avrupa Birliği Projesi'nden söz edilmiştir. Projeye göre, Kadıköy'de kentsel dönüşüm kapsamında, binalara ısı pompası, güneş enerjisi gibi yöntemlerle enerji sağlanması planlanmaktadır (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 2:52:13).

Kentsel dönüşüm, afet-kriz planlamaları bağlamında da büyük önem taşımaktadır. Örneğin, Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin, yoksulların doğal afetlere karşı dayanıksız evlerde oturduğuna, hasar oluşması halinde tamirat ve tadilat yaptıracak güçte olmadıklarına dikkat çekmiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 3:36:24). Ayrıca, sadece iklim değişikliğinin değil, iklim politikaları ve bu politikalar kapsamındaki müdahalelerin de yoksulluğu derinleştirmesi beklenmektedir. Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı Remzi Çınar, iklim politikaları nedeniyle işini kaybetmesi olası işçiler için yeni iş kolları hakkında istihdam projeleri geliştirilmesinin önemine dikkat çekmiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 5:06:25). Yoksullukla ilgili dikkat çekilen bir diğer konu ise göç olgusu olmuştur. Toprak kaybı ve tarımsal üretimin azalması nedeniyle, kırsal bölgelerden kente göç edenlerin özellikle sosyal güvencesizlik nedeniyle yoksullaşması sosyoekonomik bir gerçekliktir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 3:48:10).

Kırılma politikalarında, yerel yöneticilerin toplumsal cinsiyet eşitliğini ve iklim değişikliğinde kadın kırılma noktasını içselleştirdikleri görülmektedir. Bodrum Belediye Başkanı Ahmet Aras tarafından yerel eşitlik eylem planına özellikle atıf yapılmıştır. Ahmet Aras, tüm kırılma noktalarda yerel eşitlik eylem planının göz önüne alındığını, bu anlamda Bodrum Belediyesi'nin hazırlıklı olduğunu ifade etmiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 2:27:34). Bu noktada, iklim değişikliğinin etkileri nedeniyle kırılma noktasına gruplar ile ilgili olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve yerel eşitlik eylem planları ile kurulan ilişki önemlidir. Yerel yöneticilerin kadın kırılma noktası ile ilgili olarak, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadele konusu üzerinde durduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadelede, yerel yönetimlerin kadınların 24 saat destek alabilecekleri acil yardım hatlarının bulunmasının, kadın danışma merkezleri ve sığınma evleri açmasının önemi yanında, başka barınma çözümlerine de ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Sığınma evleri, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkta kritik önemdedir. 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu'nun 14. Maddesi gereği, nüfusu 100.000'i aşan ilçe belediyelerinin sığınma evi açma zorunluluğu vardır (Belediye Kanunu, 2005, 13 Temmuz). Ancak, mevzuat gereği 12 yaşından büyük erkek çocukları olan kadınlar, sığınma evlerine çocukları ile birlikte kabul edilmemektedir⁵. Bu nedenle, belediyelerin 12 yaşından büyük erkek çocukları olan kadınların çocukları ile birlikte barınabileceği projeler geliştirmesi önemlidir. Bu konuda, Kadıköy Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı, Kadıköy Belediyesi'nin Yaşam Evleri'ni (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 3:04:3), Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin ise Şişli Belediyesi'nin şiddete maruz kalan kadınların şiddet uygulayandan acilen uzaklaşmasını sağlamayı amaçlayan ve 72 saat barınma hizmeti sağlayan İlk Adım Merkezi'ni örnek göstermiştir (Bodrum Belediyesi, 2022, 10 Aralık, 33:44:33). Bu örnekler, Goodin'in sorumluluk yaklaşımına göre, belediyelerin birincil sorumlu olmadıkları sorunlara çözümler arayarak ve üreterek, kırılma noktaları ile ilgili sorumluluk konusunda farkındalığın gelişmesine katkıda bulduklarını ortaya koymaktadır.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, Madde 13 (Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, 2013).

5. SONUÇ

Mevcut literatüre göre, yerel yöneticilerin iklim değişikliğinde kırılganlığı kavramsal olarak ele alış biçimleri ve kırılgan gruplar hakkındaki söylemleri, iklim değişikliğinde kırılganlık bilincinin gelişmiş olduğunu göstermektedir. Öncelikle, kesişimsellik ve nesiller arasılık bağlamında, yerel yöneticilerin gösterdiği hassasiyet kayda değerdir. Yerel yöneticilerin kırılgan gruplarla ilgili geliştirdikleri politika ve uygulama önerilerinin kesişimsel ve bütüncül bir yaklaşımla, tüm kırılgan grupları kapsayıcı olduğu görülmektedir. Gıda ve eğitim politikalarının konuşmalardaki ağırlığı ise, bugün hayatta olan çocuklar ve gelecek nesillere karşı bir sorumluluk bilincine işaret etmektedir. İkinci olarak, yerel yöneticilerin iklim değişikliğinde kırılganlığı ve kırılgan grupları genel olarak yoksulluk kapsamında ele aldıkları görülmektedir. İklim değişikliğinde adil geçiş ve iklim adaleti, temelde bir sosyal kalkınma meselesi olduğundan, yerel yöneticilerin bu yaklaşımı anlamlı bulunmuştur.

Kadınlar ve kadınlarla ilgili politikalar da yerel yöneticilerin gündeminde ilk sıralardadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmadığı ve kadınların var olmadığı, yani eksik oranda katılım ve istihdamla sosyal kalkınmanın sağlanabileceğini düşünmek gerçekçi değildir. Bu nedenle, yerel yöneticilerin kadın istihdamı ve kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadele konularına yaklaşımları, sosyal kalkınma ve insani gelişme açısından umut vericidir. Genel olarak değerlendirildiğinde, yerel yöneticilerin iklim değişikliğinde kırılganlık ve kırılgan gruplarla ilgili sorumluluk anlayışının, görev etiğini aşkın bir şekilde, insani sorumluluk anlamında örnek teşkil ettiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Bali Principles of Climate Justice (2002). EJnet.org: Web Resources for Environmental Justice Activists. Erişim Adresi: <https://www.ejnet.org/ej/bali.pdf>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Belediye Kanunu (2005, 13 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 25874). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm>
- Birleşmiş Milletler Kadın Birimi [BM Kadın Birimi]. (2021). Sürdürülebilir kalkınma amaçlarında ilerleme: Toplumsal cinsiyete hızlı bir bakış raporu 2021. Erişim Adresi: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2021-12/Progress-on-the-sustainable-development-goals-the-gender-snapshot-2021-tr.pdf>
- Bodrum Belediyesi (2022, 10 Aralık). Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı 4. Belediyeler Buluşması [Youtube Video İnternet Yayını]. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=wSLJI9iX5OA>
- Convenant of Mayors (2022). About. Erişim Adresi: <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/about>
- Çağlar, S. (2012). Engellilerin erişebilirlik hakkı ve türkiye’de erişebilirlikleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61(2), 541-598
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023). Türkiye’nin taraf olduğu çevre alanında anlaşmalar ve sözleşmeler. Erişim Adresi: <https://ab.csb.gov.tr/turkiyenin-cevre-alaninda-taraf-oldugu-uluslararasi-anlasma-ve-sozlesmeler-i-109376>
- Denton, F. (2002). Climate change vulnerability, impacts, and adaptation: Why does gender matter?. *Gender & Development*, 10(2), 10-20.
- Derin Yoksulluk Ağı (2022). Erişim Adresi: <https://derinyoksullukagi.org>
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2022). İklim değişikliği ve uluslararası müzakereler. Erişim Adresi: <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-iklim-degisikligi-ve-uluslararasi-muzakereler>
- Filiberto, D., Wethington, E., Pillemer, K., Wells, N., Wysocki, M. ve Parise, J. T. (2009). Older people and climate change: Vulnerability and health effects. *Generations*, 33(4), 19-25.
- Gaskin, C. J., Taylor, D., Kinnear, S., Mann, J., Hillman, W. ve Moran, M. (2017). Factors associated with the climate change vulnerability and the adaptive capacity of people with disability: A systematic review. *Weather, Climate, and Society*, 9(4), 801-814.
- Gibbons, E. D. (2014). Climate change, children’s rights, and the pursuit of intergenerational climate justice. *Health and Human Rights*, 16(1), 19-31.

- Goodin, R. E. (1985). Vulnerabilities and responsibilities: An ethical defense of the welfare state. *American Political Science Review*, 79(3), 775-787.
- International Labour Organization [ILO]. (2015). Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all. Erişim Adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@emp_ent/documents/publication/wcms_432859.pdf
- Jayawardhan, S. (2017). Vulnerability and climate change induced human displacement. *Consilience*, (17), 103-142.
- Kaçmaz, F. K. ve Özaydın, M. (2019). Sosyal politika disiplini bağlamında küresel iklim değişikliği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 10(2), 96-128.
- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (2013, 5 Ocak). *Resmi Gazete* (Sayı: 28519). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130105-5.htm>
- Kaşıkırık, A. (2021). Avrupa yerel yaşamda kadın-erkek eşitliği şartını imzalayan belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadele perspektifi. *Econder International Academic Journal*, 5(1), 81-101.
- Kılıç, C. (2009). Küresel iklim değişikliği çerçevesinde sürdürülebilir kalkınma çabaları ve türkiye. C.Ü. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10(2), 19-41.
- Koç, Y. (2021). Küresel ısınmayı yeniden düşünmek: Küresel ısınmanın engelli bireylere etkisi. M. A. Yolcu ve M. Aça (Ed.), *Motif Vakfı Sosyal Bilimler Sempozyumu II bildiriler kitabı içinde* (ss. 394-400). İstanbul: Motif Vakfı Yayınları.
- Olçay, Z. (2012). Mülteci-göçmen belirsizliğinde iklim mültecileri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (99), 229-240.
- Paris Agreement (2015). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Web Sitesi. Erişim Adresi: <https://enerji.gov.tr/evced-cevre-ve-iklim-paris-anlasmasi>
- Pasific Islands Regional Climate Assesment [PIRCA]. (2021). What do extreme weather and climate change mean for cnmi families, households, and vulnerable populations?. Erişim Adresi: <https://www.jstor.org/stable/resrep28811.7>
- Talu, N. (2016). İklim değişikliği ve toplumsal cinsiyet politika belirleme süreçleri. *Yasama Dergisi*, (33), 68-87.
- Turner, M. S. (2022). Climate change hazards + social vulnerability = A recipe for disaster. *Generations*, 46(2), 1-10.
- United Nations Framework Convention on Cimate Change. (1992). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Web Sitesi. Erişim Adresi: <https://enerji.gov.tr/evced-cevre-ve-iklim-bm-iklim-degisikligi-erceve-sozlesmesi>